

ЗКРМ
ЗАНАЕТЧИСКА КОМОРА
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Програма за Развојна Стратегија Во Занаетството на Самостојни Вршители на Занетциска Дејност (МСВЗД) (2009-2012)

1. ЗАНАТЦИСТВОТО ВО МАКЕДОНИЈА : НОВА ФАЗА НА РАЗВОЈ

Прва стратегија за развој на малите самостојни вршители на занетциска дејност 2009-2012, подготвена од страна на Сите Занетциски Комори во Македонија И да докажува дека малите самостојни вршители на занетциска дејност се приоритет развојот на Стопството во Македонија и основа за развитокот И партнер на Владата на Република Македонија. Стратегијата беше подготвена заедно со анализа и Програмата на мерки и активности за промоција на самостојно вршенје дејност и создавање на конкурентност за(МСВЗД) 2009-2012. Во Стратегијата се зацртани приоритетите на земјата кои ќе придонесат кон подобрување на деловната средина и работење на секторот на МСВЗД.

Програмата ќе биде насочена на следниве мерки, се со цел остварување на целите зацртани со :

2.Стратегијата:

Создавање на институционална инфраструктура за промоција на занаетството и конкурентноста.
Градење на погодна економска средина и подобрување на нивото на економска слобода.
Промоција на занаетството и старите занаети и нефинансиските форми на поддршка.
Овозможување на финансиски форми на поддршка за развој на занаетството.
Спроведување на програма за создавање на конкурентност.

Промените кои се случија во политичката и економската средина создадоа потреба од ажурирање и иновирање на постојната Стратегија со нови цели и задачи, а на Програмата, со нови мерки и инструменти.

Целта на новата Стратегија и Програма е обезбедување на:

Компатибилност со Програмата за компетитвност и иновативност на ЕУ (ЦИП) 2009-2012, со посебен акцент на занетството, инваторството и информатичко -комуникациската технологија.

3.Обврските на новата Програма:

Институционална инфраструктура на занетциските деловни простории

Деловно опкружување и едукативност на занатциите со клиентите

Финансии и Оданочување на Занатциството и Ослободување на одредени дејности кои се традиционлни и кои се во изумиранје .

4.ПОДГОТОВКА НА ПРОГРАМАТА

Програмата е подготвена на база на детално истражување на најважните области во развојот на овој сектор.

Нацрт-Програмата беше испратена до следниве институции за коментари, одговори и одобрување од нивна страна:

Министерство за економија: сите сектори

Агенција за поддршка на претприемништвото

Министерство за финансии
Управа за јавни приходи
Министерство за образование и наука
Министерство за труд и социјална политика
Министерство за земјоделие, шумарство и водостопанство
Министерство за транспорт и врски
Централен регистар
Секретеријат за европски прашања при Владата на РМ

Беа побарани и коментари и вклучување на сите Регионални Занетциски Комори, преку механизмите на воспоставениот Форум на МСВЗД. Беа добиени сугестии и забелешки и од работните групи, воспоставени од Форумот за да ги одредат конкретните проблеми во областа на самостојните вршители и претприемништвото и на малото стопанство. Нацрт верзијата на Програмата беше презентирана и на завршната сесија на Форумот за МСВЗД, кој се одржа на 11 јуни 2009 година. Нацртот на Стратегијата и Програмата беа поднесени од регионалните предлози И мислења во Скопје, Битола, Прилеп, Охрид, Куманово, Штип, Струмица, Дебар, Гевгелија во мај 2009 година. Добиените забелешки и коментари се инкорпорирани во текстот.

5. КОМПОНЕНТИ НА ПРОГРАМАТА

Програмата е структурирана според следниве приоритети:

Зајакнување на институционалната рамка;

Подобрување на деловното опкружување;

Подобрување на пристапот кон финансии за МСВЗД и поедноставување на оданочувањето на самостојните занаетции.

Подобрување на конкурентноста и иновативноста.

6. ДОНАТОРСКА КОРДИНАЦИЈА И ПРЕКТИ

Постои недоволна координираност на донаторските активности и проекти во областа на МСВЗД. Тие се независни и без координација со другите донатори и со институциите надлежни за МСВЗД.

Ваквата поставеност води до нееднаква распределба на поддршката, преклопување и конфузија.

Потребна е подобра координација, особено во фазата кога се дизајнира проектот, со цел да се генерира долготраен ефект за развојот на МСВЗД. Програмата овозможува донаторите да ги координираат своите програми и проекти и да ги усогласат со потребите на приватниот сектор.

Мерки на Програмата:

Доставување на Стратегијата и Програмата до сите донатори.

Подготовка на проекти базирани на Стратегијата и Програмата.

Организирање и спроведување на квартални состаноци со донаторите со цел координација и презентирање на проектните концепти.

7. Форум за МСВЗД

МСВЗД ја прифаќа потребата од јавно-приватен дијалог. Форумот за МСВЗД претставува платформа за дијалог помеѓу Министерството за економија Развојната политика за развоја и приватниот сектор, претставен преку нивните асоцијации, за прашањата поврзани за развојот на занаетството на МСВЗД.

8. Формирање на Фонд за развој на човекови ресурси (ФРЧР) односно Академија за едукација на занаетциски менаџери.

Улогата на Фондот за развој на човекови ресурси (ФРЧР), кој е воспоставен во рамките на, е да ги подигне нивоата за обука и стандардите помеѓу обучувачите, консултантите и МСП. ФРЧР делумно ќе биде финансиран од страна на Донатори изготвување на Проекти Развојни програми.

9. Регионална структура за деловна поддршка

Обезбедувањето помош и поддршка на претпријатијата за да ги развијат своите деловни активности, во дадени моменти за време на нивниот животен циклус, е исклучително важно. Ефикасната деловна поддршка може да придонесе за јакнење на конкурентноста на модерната економија. Услугите за деловна поддршка се услугите, кои се дел на националната политика и имаат за цел да ги помогнат претпријатијата или претприемачите, успешно да ги развијат своите деловни активности или ефективно да одговорат на предизвиците на нивните бизниси. Ваквите услуги, обично се даваат директно на занетциите, менаџерите во самостојните вршители или на вработените. Услугите за поддршка се обезбедуваат преку јавни и приватни институции, како и преку индивидуалци.

Вообичаено, овие услуги се применуваат во различни фази од животниот циклус на претпријатието: едни се однесуваат на почетокот, кога претпријатието почнува со работа, други за време на активностите и трети, кога бизнисите имаат потреба да бидат префрлени на нови сопственици.

10. ПОДОБРУВАЊЕ НА ДЕЛОВНОТО ОПКРУЖУВАЊЕ

Правното опкружување и амбиент мораат да го охрабрат одржливиот развој и да им помогнат на занаетчиите да станат поконкурентни. Затоа, ако МСВЗД се тие кои обезбедуваат динамичен раст во економијата, политиката треба да создаде коректно деловно опкружување за нивен просперитет. Во своето ново партнерство за развој и креирање на работни места, обновената стратегија за економска реформа и Европската комисија работат на интегрирање на принципот “мисли прво како мал” во сите национални политики на ЕУ. Ова значи оценување на иницијативите од гледиште на помалите претпријатија и обезбедување на приоритет за потребите на МСВЗД.

Во Република Македонија правното и регулаторното опкружување во однос на МСВЗД забрзано се развива, охрабрено од процесот на хармонизација со легислативата на ЕУ. Промените на политиката, правните и регулаторните барања во многу области влијаат на МСВЗД, меѓу кои и тие кои се однесуваат на отварање на претпријатија и активности поврзани со регистрирањето: оданочување, склучување договори и решавање на спорови, стечај, технички стандарди, банкарство и финансии.

11. Регистрација за Занаетска Дејност.

Процесот за регистрација на претпријатијата значајно се подобри со воведувањето на едношалтерскиот систем (моментално десет канцеларии) и целиот процес се одвива за три дена (осум дена за занаетчиите). Трошоците за упис во Централниот регистар изнесуваат

1.700 денари за занаетчија, 2.200 ден. за трговец- поединец, 3.400 ден. за ДОО/ДООЕЛ, додека за акционерско друштво изнесуваат 6.000 денари. Меѓутоа, ова се само дел од трошоците за целосно започнување со работа. Другите трошоци вклучуваат изработка на печат, отварање на жиро-сметка, заверка на нотар итн. Реалните трошоци еден занаетчија да започне со работа изнесуваат околу 12.000 денари, односно за занаетчиите овие трошоци се околу 6.000 до 7500 денари. Цпанарина за Годишна изнесува 1800ден со манипулативни трошоци.Пререгистрација за дејност изнесува 3500ден. Престанок за Деловна дејност 3500 ден.

12. Лиценцирање и дозволи Мајсторски Испити Обука на стручни Карди преквалификација на работни луге .

Во прилог на регистрацијата, многу деловни активности го имплицираат законот за стручно образование и мајсторски испит за Мајстори и Уверениа за преквалификација за деловна способност . Ова остава простор за подобрувања во сите релеванти области, како на пр. бројот на процедурите, времето за добивање на лиценци или дозволи како и трошоците поврзани со нив.

13. ПОДОБРУВАЊЕ НА ПРИСТАПОТ ДО ФИНАНСИИ И ПОЕДНОСТАВУВАЊЕ НА ДАНОЦИТЕ И ОБЕЗБЕДУВАЊЕ КРЕДИТИ ОД БАНКИТЕ

13.1 Барање за Подобрување на пристапот до финансиските фондови

Во последните години значително е подобро кредитниот волумен на банкарскиот сектор од што најголема корист имаја занаетчиите . Но, МСВЗД сеуште имаат проблеми во пристапот до комерцијалните заеми. Ова е поврзано со постоењето на недоволно развиен банкарски систем. Неопходно е зајакнување на функционирањето на банкарскиот систем и финансиското посредување но, сепак, тоа е недоволен услов за да се подобри финансирањето на МСВЗД. Постојат конкретни ограничувања кои претставуваат бариера за пристапот на МСВЗД до финансиите на комерцијалните банки. Недоволната актива и слабата капитализација, ограничените идеи за развој и ранливоста од пазарните движења, во комбинација со ограничените технички, менаџерски и маркетиншки вештини на сопствениците на малите бизниси, водат до тоа комерцијалните банки да ги сметаат МСВЗД како високо-ризични и затоа често ги одбегнуваат кога станува збор за одобрување на заем. МСВЗД обично не ги прикажуваат информациите до тој степен и квалитет каков што бараат банките за соодветно да го оценат нивниот кредитен статус во позајмување врз основа на финансиски извештаи. Кога станува збор за позајмување базирано на активата, се бараат големи хипотеки, но се гледа и видот и квалитетот на хипотеката, што исто така претставува уште една пречка за МСВЗД. Сево ова може да се занемари во споредба со поатрактивните и помалку ризичните можности за инвестирање, како што се обврзниците на Владата, благајничките записи на НБМ, како и позајмувањето на големи претпријатија. Алтернативните финансиски инструменти, како што се финансискиот лизинг, факторингот или инвестирањето во сопственички капитал, овозможени преку бизнис ангелите или приватните фондови за вложување во сопственички капитал, не се применуваат често, иако во

повеќето случаи постои правно опкружување. На финансискиот пазар посебен проблем имаат претприемачите кои сакаат да започнат со деловна активност, бидејќи микрофинансиските институции –банкарски и небанкарски не се доволно застапени.

14. Лизинг Кредити

Лизингот овозможува разрешување на финансиските проблеми на МСВЗД кои имаат потреба од нова опрема за нивните активности, но не можат да добијат заем за да ја купат. Лизинг-претпријатијата ја имаат сопственоста врз предметот што е на лизинг и на тој начин се надминуваат пречките на банкарското кредитирање. Законот за лизинг (2002), изменет во 2003 и 2006 година, ја регулира оваа проблематика. Законот за договорен залог (2005) бара регистрирање на давањето под лизинг, заради намалување на ризикот од измама од страна на корисникот на лизингот. Сепак, направен е само мал прогрес. Од вкупно осум лиценцирани лизинг-компани, само две се оперативни и лизингот е ограничен на само 1,3% од средствата искористени за финансирање во нови инвестиции. Лизингот за возила е широко распространет, но лизингот за опрема е исклучок. Лизинг-договорите се регулирани со Законот за лизинг, со што се ограничува слобода при договарање помеѓу страните за пофлексибилни лизинг-договори,

15. ПОДОБРУВАЊЕ НА КОНКУРЕНТНОСТА И ИНОВАТИВНОСТА

Генерално, се уште постои недостаток од соодветно знаење и информации помеѓу занаетци за тоа што Министерството за економија (МЕ), АППРМ, Форумот за МСВЗД и другите националните институции работат на развојот на МСВЗД. За да се надмине оваа празнина, потребно е зголемување на свеста за развој на претприемничката култура и претприемничкиот дух во функција на создавање на претприемничко општество. Тоа се постигнува со обезбедување на релевантни информации, вклучувајќи брошури и водичи кои се во функција на охрабрување за отпочнување со работа.

16. Мерки на Програмата:

Постојана промоција и дистрибуција на стратешки документи, програми и други информации, во интерес на поголема информираност на потенцијалните претприемачи и стопанственици.
Воспоставување на посебен портал за МСВЗД на прашања и одговори на веб-страницата, за кој ќе биде одговорен Секторот за МСВЗД
Подготовка на брошура за видот на политиките, институциите, финансирањето итн., поврзано со развојот на МСВЗД.
Подготовка на брошура за бизнис регистрација преку едношалтерскиот систем (МЕ и Централен регистар).
Подготовка на брошура за лиценците и дозволите и доуаовсување.
Подготовка на брошура за видот на финансиски производи и нивните придобивки и влијанија.
Подготовка на брошура за деловните услуги кои се нудат и водич за клучните теми како што се деловно планирање, аплицирање за кредити итн. (МЕ, АППРМ, ФРЧР итн.).

17. Права на интелектуална сопственост

Државниот завод за индустриска сопственост е одговорен за развивање на системот за права на интелектуална сопственост (ПИС) во земјата. Податоците од Државниот завод покажуваат дека -индикаторите за ПИС се подобруваат. Државниот завод организира годишни настани за промовирање на креативноста и иновативноста како што се: Меѓународниот ден на интелектуалната сопственост, "Патент на годината", самот Макинова, како и учество на меѓународни изложби на идеи-креации-нови производи. Меѓутоа, треба да биде направено многу повеќе во насока на стимулирање на патентирањето, зголемување на имплементацијата на ПИС.

18. КООРДИНАЦИЈА, МОНИТОРИНГ И ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА

18.1 ВОВЕД ПРОГРАМСКИ ИСТРАЗУВАЊА

Програмата 2009-2012 претставува документ кој треба да се имплементира во МСВЗД. Многу други програми кои биле подготвени, често пати биле ограничени во реализацијата поради повеќе фактори:
Недостаток на соодветно претходно истражување
Недостаток на консултации со МСВЗД секторот
Недостаток од време за имплементирање на Програмата
Недостаток на политичка обврзаност за поддршка на имплементацијата
Недостаток на средства од Државниот буџет и Изработка на Проекти
Недостаток на капацитет за координирање на имплементацијата со инволвираните страни
Недостаток на капацитет за следење и известување за прогресот

Недостаток на *оценка* за влијанието

19. ИСТРАЖУВАЊЕ НА ПРОГРАМА

При подготовката на Програмата, Секторот на МСВЗД во МЕ изврши детално истражување на сите аспекти на Програмата, при што беа користени и дополнителни средства и информации. Сите клучни заинтересирани страни беа интервјуирани како дел од истражувачкиот процес. Ова послужи како основа за дефинирање на мерките кои се инкорпорираат во Програмата. Првичните мерки беа комбинирани со приоритетите на Владината работна програма, како и со важните барања, особено на тие кои се однесуваат за МСВЗД.

20. РАСПОРЕД НА МЕРКИТЕ ЗА УСПЕХ

Распоредот на мерките и времето се критични за успехот на ваквите програми. Програма доаѓа на инспирирање на МСВЗД почетокот на Владиниот политичкиот мандат. Приоритетите содржани во Владината работна програма се рефлектирани во Програмата. Како последица на тоа, успехот или неуспехот на Програмата ќе зависи од новите Коморските тела и ангажираност активности за време на своето работење и инволвирање на работните тела.

21. СРЕДСТВА ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА

Имплементацијата на Програмата е условена од вредноста на државните средства доделени за спроведување на мерките содржани во неа од страна на Коморите и Донаторите. Програмата ги рефлектира потребите за влез во ЕУ и потребата од зајакнување и зголемување на конкурентноста на МСВЗД со цел конфронтирање со предизвиците на единствениот пазар. Исто така, ќе бидат направени големи напори за координација со донаторите/ЕУ за да се обезбедат дополнителни проекти за имплементирање на Програмата.

22. Оваа Програма влегува во сила наредниот ден од денот на предлогот од работатата група за Стратегија за Занетството објавувањето кога “Собрание на РЗКМ на седница на Собранието” ќе ја усвои или ќе ја преинаци.

Потпреседател на РЗК – Битола
Изработил
Палензо Димће

18/06/09

